

# KOULUN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA 2022-2025

Liite koulun opetussuunnitelmaan

**KOULU:** Saunalahden koulu

## SUUNNITELMAN LAATIMINEN

Koulut laativat oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Se on tärkeä tehdä oman koulun ja oppilaiden tarpeiden pohjalta. Suunnitelma toimii välineenä, joka edistää tasa-arvon toteutumista ja estää syrjintää kaikessa koulun toiminnassa. Sen avulla varmistetaan, että tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua edistetään kouluissa systemaattisesti.

Suunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilökunnan ja oppilaiden sekä huoltajien kanssa. Se laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. **Kullekin lukuvuodelle asetettavat toimenpiteet määritellään osana lukuvuosisuunnitelmaa.** Edistymistä seurataan säännöllisesti ja suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Koulut, joissa on Suomenkielisen perusopetuksen järjestämää esiopetusta, laativat suunnitelman yhdessä esiopetusryhmien kanssa.

## 1. SUUNNITELMAN LAATIMISESTA, TOIMEENPANOSTA JA SEURANNASTA VASTAAVAT HENKILÖT

Koulu voi myös luoda/perustaa ryhmän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä varten

Saunalahden kouluun perustettiin Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustiimi kolmivuotissuunnitelman mukaisesti syksyllä 2020.

*Suunnitelman laatimisesta, päivittämisestä ja seuraamisesta vastaa Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustiimi, jonka tiiminvetäjänä on Anni-Leena Myllylä-Tervo (1/2021 alkaen).*

*Alkuperäisen suunnitelman (2019-2022) laatimiseen osallistui syksyllä 2019 oppilastiimi, jossa oli neljä jäsentä. Mahdollisuutta yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen tarjottiin kaikille 6.-9. luokkalaistilaisille oppilaille.*

*Suunnitelman toimeenpanosta ja seurannasta vastuussa on virka-apulaisrehtori Teemu Salin yhdessä Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustiimin kanssa.*

## 2. SELVITYS: YKSIKÖN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISEN KOHTELUN NYKYTILANNE

Suunnitelma perustuu kyselyyn tai muuhun koulussa tehtyyn kartoitukseen. Tässä osassa kuvataan, miten nykytilaa kartoitettiin ja mitkä ovat kartoituksen tulokset. Mikä on tasa-arvon ja yhdenvertaisen kohtelun nykytilanne koulussa?

Saunalahden koulussa tehtiin yhdenvertaisuuskysely syksyllä 2022. Opettajat vastasivat kyselyyn YS-ajalla ja oppilaille tarjottiin mahdollisuus vastata kyselyyn oppitunnilla tai luokanvalvojan välitunnilla. Kyselyyn tuli 319 vastausta.

Kyselyn vastauksista on tulkittavissa, että epätasa-arvoista kohtelua on nähnyt tai kokenut Saunalahden koulun henkilöstöstä ja oppilaista 37,1 %.

Epätasa-arvoista kohtelua esiintyy eniten välitunneilla [134 vastaajaa], vapaissa tilanteissa [94 vastaajaa] ja oppitunneilla [90 vastaajaa]. Eniten epätasa-arvoisesti kohtelevat kyselyn mukaan muut oppilaat [107 vastaajaa]. Myös oman luokan oppilaat [49 vastaajaa] ja opettajat [46 vastaajaa] kohtelevat epätasa-arvoisesti.

Epätasa-arvoinen kohtelu liittyy vastausten mukaan eniten ulkonäköön tai muuhun seikkaan (esim. pukeutuminen, harrastus, musiikkimaku, tavarat) [59,1 %]. Lisäksi mielipide [44,5%], vamma [39,4%] ja ihonväri [38,7] on vastausten mukaan syy epätasa-arvoiseen kohteluun.

*“Oppilaiden välillä, ei-kunnioittavaa tai arvostavaa puhetta. Henkilökohtaisiin ominaisuuksiin asiattomasti puuttumista!”*

*“Kommentoidaan toisten vastauksia tai haukutaan”*

*“Luokkakaveria on sanottu ”läpällä” nimityksellä, joka viittaa ulkonäköön (”läski”) tai seksuaaliseen suuntautumiseen (”homo”)”*

*“Omassa luokassa puhututtavat paljon erilaiset vähemmistöt ja ennakkoluuloja ja negatiivisia asenteita on paljon.”*

*“Jotain pukeutumiseen liittyviä kommentteja.”*

*“Ihmiset ovat syrjineet ystävääni ulkonäön ja mielenkiinnonkohteiden takia sekä vammautunutta sisarustani.”*

*“Toinen oppilas sanoi minua lihavaksi.”*

*“Vamman takia muut oppilaat kohtelevat heitä halveksuvasti ja puhuvat pahaa.”*

Rasismia esiintyy kyselyn mukaan koulussamme sekä ihonväriin [38,7 %] että kieleen tai puhetapaan [34,3%] liittyen.

*“Oppilailla ihon väriin liittyvää kommentointia.”*

*“Olen huomannu että moni haukkuu rasistisilla sanoilla.”*

*“No jotkut oppilaat nauravat esim eri maalaisille nimille ja ulkonäölle. He myös käyttävät epätasa-arvoista kieltä.”*

*“Ilmein ja elein kommentoidaan alentavasti esim. puutteelliseen kieliosaamiseen tai kielen ymmärtämiseen. Ei oteta automaattisesti ja luonnollisesti joukkoon mukaan ulkomaalaistaustaisia tai muuten erilaisia oppilaita.”*

*“Joskus kiusattiin että puhun venäjää.”*

Myös seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvää epätasa-arvoista kohtelua on [34,7%].

*“Oppilastani on kiusattu seksuaalisen suuntautumisen takia.”*

*“Olen esimerkiksi kuullut oppilaiden puhuvan pahaa seksuaalivähemmistöistä ja kutsuvan heitä esim. mielenvikaisiksi.”*

*“Ylipäättään ihmisiltä pääsee todella epäkunnioittavia kommentteja tiettyjä vähemmistöjä kohtaan kuten esim. vammaisia tai homoja.”*

*“Olen huomannut epätasa-arvoista kohtelua esim. seksuaalisen suuntautumisen vuoksi.”*

*“Olen kuullut oppilaiden haukkuvan toisiaan vammaisiksi, homoksi yms. Myös rasistisia kommentteja toisista.”*

Sukupuoleen liittyvää epätasa-arvoista kohtelua [29,6%] nimesivät kokeneensa enimmäkseen pojat. Tilanteet liittyvät vastaajien mielestä usein siihen, että pojat saavat opettajilta herkemmin seuraamuksia kuin tytöt.

*“Olin kaverini kanssa istumassa ja jotkut tytöt huusivat kavereilleni turpa vi\*\*u kiinni ja opettaja sanoi meille (pojille) rumasta kielen käytöstä”*

*“Jos henkilö A (tyttö) sanoo, että henkilö B (poika) on tehnyt jotain niin tyttöä uskotaan, mutta jos roolit vaihtuisivat niin poikaa ei uskottaisi.”*

*“Tyttöjä suositaan. Pojat saavat teoistaan pahemmat sanktiot ja poikien käyttäytymistä valvotaan tyttöjä enemmän.”*

*Tyttöjä suositaan todella paljon. Tätä näkyy todella usein esim. esitelmienkin arvosteluissa ja he (tytöt) voivat neuvotella siitä, milloin esim. tekee kokeen kuin taas pojat pakotetaan tekemään samana päivänä”*

Koulun seinillä jokaisessa tilassa näkyvät Turvallisemman tilan periaatteet olivat kyselyn mukaan tuttuja 78,1%:lle vastaajista. 53,7% kertoi nähneensä ja lukeneensa ne. 24,4% kertoi nähneensä periaatteet, mutta ei tiedä niiden sisällöstä. 21,9% vastaajista kertoi, että ei ole nähnytkaan Turvallisemman tilan periaatteita.

36,9 % vastaajista kokee, että Turvallisemman tilan periaatteet ovat oikeita ja toteutuvat pääosin koulussamme. Joukossa on myös vastaajia [12,8%], joiden mielestä periaatteet ovat oikeita, mutta eivät toteudu koulussamme. 43,9% kyselyyn vastanneista ei osaa sanoa, ovatko periaatteet toimivia.

Turvallisemman tilan periaatteiden läpikäyminen jokaisen lukuvuoden alussa on ensiarvoisen tärkeää, jotta kaikki oppilaat ja henkilökunta sisäistävät ne, joten siksi niillä on tärkeä paikka myös koulumme turvallisuuskansiossa.

Vaikka olemme jo tähän mennessä tehneet paljon toimenpiteitä tasa-arvon ja yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi koulussamme, kysely osoittaa, että tavoitteellista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä pitää jatkaa.

### 3. TAVOITTEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISEN KOHTELUN EDISTÄMISEKSI

Koulu asettaa kartoituksen ja nykytilan kuvauksen perusteella vähintään kaksi tavoitetta koulunsa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle: yhden edistämään tasa-arvoa ja yhden yhdenvertaista kohtelua. Tavoitteiden saavuttamiseksi koulun lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan konkreettiset toimenpiteet kullekin lukuvuodelle kerrallaan.

| <b>Tavoite tasa-arvon edistämiseksi koulussa:</b><br><br><b>Sukupuolten moninaisuuden ja seksuaalisen moninaisuuden huomioiminen ja näkyväksi tekeminen koulun arjessa.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Tavoitteet yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi koulussa:</b><br><br><b>1. Rasistisen toiminnan ja puheen poistaminen koulun arjesta.</b><br><br><b>2. Köyhyydestä johtuvan eriarvoisuuden mitätöiminen koulun arjessa.</b>                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2022-2023</b><br><br><b>Toimenpiteet:</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Jatketaan huomion kiinnittämistä sukupuoli- ja seksuaalisen moninaisuuden puheeseen, kuten binääristen sukupuolten (tyttö ja poika) tarpeettomaan alleviivaamiseen.</li> <li>Henkilöstön koulutus               <ol style="list-style-type: none"> <li>TasY-tiimistä kaksi osallistuu syksyllä 2022 Plan Internationalin Yhdessä kohti yhdenvertaista koulua - koulutukseen</li> </ol> </li> </ol> | <b>2022-2023</b><br><br><b>Toimenpide: yhdenvertaisuustiimi ja -teema läpileikkaavaksi</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>Lisätään Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä Turvallisemman tilan periaatteet osaksi Turvallisuuskansiota, joka veloitetaan lukemaan joka lukuvuoden alussa</li> <li>Luodaan rakenne, jossa Turvallisemman tilan periaatteet käydään oppilaiden kanssa lukuvuosittain läpi samalla tavalla kuin järjestyssäännöt</li> </ol> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>b) TasY-tiimistä ainakin yksi osallistuu Amnesty Internationalin Suostumus ja sateenkaari koulussa -täydennyskoulutukseen keväällä 2023</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3. Tiedotetaan oppilaita ja henkilökuntaa unisex-vestojen käytöstä</li> <li>4. Edistetään unisex-pukuhuoneen käyttöönottoa muiden pukuhuoneiden lisäksi liikuntatiloissa</li> <li>5. Lisätään Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä Turvallisemman tilan periaatteet osaksi Turvallisuuksiansiota, joka veloitetaan lukemaan joka lukuvuoden alussa</li> <li>6. Luodaan rakenne, jossa Turvallisemman tilan periaatteet käydään oppilaiden kanssa lukuvuosittain läpi samalla tavalla kuin järjestysäännot</li> <li>7. Kerätään sukupuolidysforiaa kokevan tai transprosessissa olevan lapsen ja nuoren tukemiseen tukimateriaali luokanvalvojille ja luokanopettajille</li> <li>8. Pidetään Tempauspäivänä pakollinen TasY-paja 6.-9.-luokkalaisille, jossa Pride-teema esillä</li> <li>9. Henkilökunnan TasY-teosta palkitsemisen vakiinnuttaminen rakenteisiin</li> <li>10. Jatketaan syksyllä 2022 perustetun Turvallisemman tilan kahvilan toimintaa</li> <li>11. Selvitetään mahdollisuutta järjestää lukuvuodelle 2023-2024 koko henkilöstön koulutus sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta</li> </ol> <p><b>Vastuuhenkilö/-t: Teemu Salin</b></p> <p>Aikataulu: vuosi 2023</p> <p><b>Toimenpiteiden seuranta ja arviointi</b><br/>(tehdään kauden lopussa)</p> | <ol style="list-style-type: none"> <li>3. On tärkeää, että TasY-tiimin jäsenet edustavat monipuolisesti koulumme henkilöstöä</li> <li>4. Laitetaan maanantai-infoon vinkkejä mm. kielitietoisuudesta ja rasisminvastaisuudesta, kuten koulutuksista</li> <li>5. Jatketaan syksyllä 2022 perustetun Turvallisemman tilan kahvilan toimintaa</li> </ol> <p><b>Teema: S2 ja monikielisyys näkyväksi ja arvostetuksi ja tuki paremmaksi -toimenpiteet:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pidetään yllä puhetta kielitietoisesta koulusta</li> <li>2. Vinkataan kollegoille sopivista koulutuksista</li> <li>3. Opettajille koulutusta kielitietoisuudesta</li> <li>4. Pidetään Tempauspäivänä pakollinen TasY-paja 5.-9.-luokkalaisille, jossa tämäkin teema esillä</li> </ol> <p><b>Toimenpiteet: Rasistisen toiminnan ja puheen poistaminen</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Tiedotetaan henkilökuntaa käytänteestä puuttua rasistiseen kielenkäyttöön ja toimintaan aina ja heti eli siitä seuraa automaattisesti rehtorin puhuttelu</li> <li>2. Korostetaan koulun itsenäisyysjuhlassa moninaista suomalaisuutta</li> <li>3. Laaditaan materiaalia Rasisminvastaiseen viikkoon ja jaetaan sitä opettajille sähköpostissa ja maanantai-infossa</li> <li>4. Pidetään Tempauspäivänä pakollinen TasY-paja 6.-9.-luokkalaisille, jossa tämäkin teema esillä</li> </ol> <p><b>Teema: Ekonominen yhdenvertaisuus -toimenpiteet</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Järjestetään Hope ry:n lahjakeräys joulukuussa</li> <li>2. Aineettoman lähestymistavan korostaminen esimerkiksi kuulumiskierroksella. esim. sen sijaan, että kysytään "missä vietit loman?" kysytään "mistä iloitsit?" "missä onnistuit?" "mitä hyvää teit?"</li> <li>3. Pidetään Tempauspäivänä pakollinen TasY-paja 5.-9.-luokkalaisille, jossa ekonomisen eriarvoisuus -teemakin esillä</li> </ol> <p><b>Toimenpide: Oppilaskunnan osallistaminen yhdenvertaisuustyöhön</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Perustetaan TasY-oppilastiimi</li> </ol> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                             |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <b>Vastuuhenkilö/-t: Anni-Leena Myllylä-Tervo</b><br><b>Aikataulu: 2022-2023</b><br><b>Toimenpiteiden seuranta ja arviointi</b><br>(tehdään kauden lopussa) |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. SUUNNITELMAN SEURANTA, TOIMENPITEIDEN TULOKSET JA ARVIOINTI

Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan lukuvuosittain/-kausittain osana lukuvuoden arviointia. Arvioinnin perusteella määritellään toimenpiteet seuraavalle lukuvuodelle/-kaudelle. Kolmen vuoden suunnitelman toteutumista arvioidaan lopuksi (tai tarvittaessa aikaisemmin) kokonaisuutena.

Seurannan tulokset kirjataan tähän:

Toimenpiteiden tulokset ja kokonaisarviointi: *Kirjoita tähän*

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön vaikuttavuus kokonaisuutena: *Kirjoita tähän*

Päivämäärä: *Kirjoita tähän*

#### 5. SUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEN JA SUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on koulun opetussuunnitelman liite. Suunnitelma hyväksytään koulun johtokunnan kevään 2023 ensimmäisessä kokouksessa.

Rehtori vastaa siitä, että koulun henkilökunta, oppilaat ja huoltajat sekä koulun yhteistyökumppanit saavat riittävästi tietoa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä: suunnitelmasta ja hyvistä käytänteistä.